

Arkivnr: 2015/4714-3

Saksbehandlar: Tale Halsør og Lars Øyvind Birkenes

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kultur- og ressursutvalet		02.06.2015
Fylkesutvalet		18.06.2015

Søknad om 132kV-kraftledning Dalsbotnfjellet-Frøyset. Fråsegn Hordaland fylkeskommune.

Samandrag

Zephyr AS søker om ein 19 km lang luftledning frå Dalsbotnfjellet vindkraftverk og sørover til Frøyset transformatorstasjon. Ledningen vil i hovudsak gå langs dalsidene eller gjennom skogsområde. Kryssinga av Austgulfjorden er planlagt med luftspenn. Størstedelen av traseen vil vere i Sogn og Fjordane fylke, medan det siste stykket går gjennom Masfjorden kommune.

Traseen er i liten grad i konflikt med kjende regionale verdier i Hordaland. Området har i dag lite tekniske inngrep og framstår som relativt urørt. Det har truleg vore ferdsel gjennom området langt attende i tid og det er potensiale for konflikt med kulturminne. Utbygginga råkar ingen kjende automatisk freda eller nyare tids kulturminne direkte, men vil få visuell innverknad på kulturminne og kulturmiljø på grunn av master og lineføring.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkeskommune rår til bygging av kraftlina Dalsbotnfjellet-Frøyset.
2. Det vert stilt krav om at undersøkingsplikta etter § 9 i Kulturminneloven vert oppfylt i god tid før iverksetjing av tiltak. Dersom det vert avdekka konflikt med automatisk freda kulturminne, må tiltaka justerast eller eventuelt leggast fram for Riksantikvaren som rette dispensasjonsmynde.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 06.05.2015

1. Innleiing

NVE har med frist 29. juni 2015 sendt på høyring søknad frå Zephyr AS om å byggje ei ny 132 kraftleidning frå det planlagde Dalsbotnfjellet vindkraftverk i Gulen kommune i Sogn og Fjordane til Frøyset transformatorstasjon i Masfjorden kommune i Hordaland fylke. Zephyr fekk den 30. september 2013 konsesjon frå NVE for Dalsbotnfjellet vindkraftverk. Samstundes fekk Statkraft Agder Energi Vind DA (SAE Vind) konsesjon til Brosviksåta vindkraftverk. Zephyr og SAE Vind samarbeidde om ei felles nettløysing, og SAE Vind fekk konsesjon til ein 132 kV kraftleidning frå Brosviksåta transformatorstasjon til Frøyset transformatorstasjon. I 2014 trakk SAE Vind sitt prosjekt, og Zephyr søker difor om ei eiga nettløysning for Dalsbotnfjellet vindkraftverk. Konsesjonen for Dalsbotnfjellet vindkraftverk er påklaga og vert handsama i Olje- og energidepartementet. Gjennom høyring av konsesjonssøknaden ønskjer NVE å få høyringsinstansane sine synspunkt på planane og forslag til tiltak som kan redusere negative verknader.

Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som sektorstyresmakt for kulturminne. I vurdering av prosjektet i høve til regionale omsyn har vi nytta Klimaplan for Hordaland 2014-2030, Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke og Område for friluftsliv. Det er vidare referert til verdikart og retningslinjer i Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland.

Klimaplan for Hordaland slår fast følgjande overordna mål og strategiar for energiproduksjon og – distribusjon.

Mål for energiproduksjon og –distribusjon: Hordaland skal produsera og distribuera energi for å auke andelen og mangfaldet av fornybar energi.

3.6 - Strategi C: Utvikle påliteleg distribusjonsnett for energi

8. Utvikle distribusjonsnett slik at fornybar energi i størst mogleg grad kan erstatte fossil energi.

9. Kraftnettet skal ha kapasitet og drift som sikrar høg leveringstryggleik av elektrisitet. Energioverføringa må skje med minst mogleg energitap. Effektoppane i straumnettet må kunne dempast på etterspurnadssida.

11. Kraftnettet skal byggjast med minst mogleg arealkonfliktar. Ein skal ta omsyn til naturmangfald, friluftsområde og store landskapsverdiar i fylket, jf. Fylkesdelplan for små vasskraftverk.

2. Søknaden

2.1. Prosjektskildring

Zephyr søker om ein 19 km lang luftleidning frå Dalsbotnfjellet vindkraftverk og sørover til Frøyset transformatorstasjon. Breidde langs heile traseen vil vere 29 meter. Leidningen vil i hovudsak gå langs dalsidene eller gjennom skogsområde. Kryssinga av Austgulfjorden er planlagt med luftspenn. Linja kjem inn i Hordaland fylke og følgjer her dalføret Myrdalen ned mot transformatorstasjonen ved Tangedalsvatnet, ovanfor Frøyset i Masfjorden kommune.

Det er i dag ikkje ledig kapasitet til å ta inn ny produksjon ved transformatorstasjonen på Frøyset. Når BKK si nye 300 kV-linje Modalen-Mongstad-Kollsnes er på plass vil det vere mogleg å ta inn krafta frå Dalsbotnfjellet.

Zephyr AS er eigd av Østfold Energi (1/2), EB Kraftproduksjon (1/4) og Vardar AS (1/4). Selskapet har fleire vindkraftprosjekt under planlegging og er operatør for Mehuken vindkraftverk i Nordfjord.

2.2. Verknad for natur og samfunn

Biologisk mangfald

Det er ikkje registrert eller funne raudlista artar eller naturtypar langs den delen av traseen som ligg i Hordaland. Det er i tillegg gjort ei vurdering av kjende førekomstar av fugleartar i området som ikkje er raudlista, men som vil kunne bli negativt påverka av prosjektet. Av rovfuglar er det registrert at kongeørn, havørn, fjellvåk, tårnfalk og dvergfalk hekker i nærleiken av traseen. Vidare er det gode bestandar av rype og flekkvis utbreidd orrfugl i Masfjorden. Området er ikkje kjent som eit viktig trekk-, raste- eller overvintringsområde. Det vil likevel vere ein del trekk over området og kanskje ein viss konsentrasjon i dalføret nord for Frøyset. Verknadane av prosjektet for hekkande fugl er vurdert å vere *liten til middels negativ*. For trekkande og overvintrande fuglar er verknadane vurdert å vere *ingen til liten negativ*.

Den delen av tiltaket som ligg i Hordaland følgjer i store delar av traseen Yndesdalsvassdraget, som er eit verna vassdrag. Verdien av området er sett til stor, men verknaden av tiltaket på verneverdiane er vurdert å vere *ingen til liten negativ*.

Landskap

Det er avgrensa to delområde for vurdering av landskap i traseen i Hordaland. Det første «Myrdalen» er eit lukka dalføre med mykje skog. Det går tursti gjennom området, men det er lite ferdsel og få betrakningspunkt der linja vil vere synleg. Området er vurdert å ha middels verdi med tanke på landskap. Grunna lite ferdsel i området og at traseen for det meste vil gå gjennom skog, som gjev stor skjermingseffekt, er verknaden av tiltaket på landskapsverdiane i dette delområdet sett til *lite negativ*.

Den andre delområdet «Lisabrekkene – Tangedalsvatnet» er avgrensa for området ved transformatorstasjonen. Fleire dalgangar møtest i dette området og landskapet flatar ut. Her er store, opne myrflater, eit vatn, eit gardsbruk og fleire kulturminne. Elles dominerer barskog, som mellom anna skjuler transformatorstasjonen. Høgspenlinjer kjem inn frå fleire retningar, men er for det meste skjult av skog. Området er vurdert til middels verdi. Traseen er planlagt i randsonen av dalføret og i grensa mellom myr og skog. Linja vil vere mest synleg der ho passerer Tangedalsvegen nord for Tangedalsvatnet. Frå kulturlandskapet ved Lisabrekkene er linja lite synleg. Grunna eksisterande trafostasjon med tilhøyrande linjer, vil ikkje nyetableringa ha stor innverknad. Verknadane av tiltaket er vurdert til *liten negativ verknad*.

Kulturminne og kulturmiljø

Konsekvensvurderinga konkluderer med at det ikkje er kjent automatisk freda kulturminne i det området av traseen som berører Hordaland. Av andre registrerte kulturminne frå nyare tid er det nemnt ei SEFRAK-registrert seterbu i Myrdalen, id. 1266 2 84.

Andre brukarinteresser

Det er eitt landbruksområde ved traseen i Hordaland. Lisabrekkene er eit småbruk, noko bratt og tungdrive. Verdivurdering for området er middels. Området vert ikkje påverka av utbygginga og verknadane er vurdert til *ingen*.

Store delar av traseen i Hordaland går gjennom skogsområde. Dette er for det meste barskog og noko lauvskog. Areal har god produktivitet og særleg området i midtre-nedre del har høg eller særskild høg produksjonspotensial. Det er lite hogst i området, men det er infrastruktur her og potensialet er godt. Delområdet får middels verdi med tanke på skogbruk. Ein del av desse område vil bli bandlagde då dei må takast ut i samband med bygging og drifting av linja. Verknadane av tiltaket for skogbruk er vurdert til *middels negativt* for skogbruk.

Det er ikkje kartlagt friluftsområde eller hytter i Hordalandsdelen av prosjektområdet. Ein tursti som går langs stølsvegen sørover, frå Kjellsbu ned Myrdalen, følgjer den planlagde traseen. I øvre del av Myrdalen går den i variert skogsterreng. Nedst går den på ein av fleire skogveggar i Myrdalen. Bruksomfanget av stien er truleg lågt, som gjev temaet liten verdi. Området er i dag ikkje prega av inngrep, slik at etablering av linje vil redusere attraktivitet og opplevingsverdi av stien. Skog vil skjerme mykje av linja i skogområde, trass i at sti og linje vil liggje tett her. Ryddebeltet, der dette er synleg, vil auke inntrykket av inngrep. Verknadane av tiltaket er vurdert til *liten til middels negativ* for tema friluftsliv.

Det er mykje hjortejakt i området. I valdet Frøyset – Tangedal vart det tildelt ein kvote på 35 hjort i 2014. Jakt i området er vurdert til middels – stor verdi. Verknadane for hjortejakta er knytt til restriksjonar for tryggleik. Området dette gjeld er lite samanlikna med dei totale jaktterrenga og verknaden er vurdert til *liten negativ* for tema jakt.

3. Fylkesrådmannen si vurdering

Tiltaket er med å støtte opp om mål i Klimaplanen om at «Hordaland skal produsera og distribuera energi for å auke andelen og mangfaldet av fornybar energi.» Ved å knytte vindkraftverket på Dalsbotnfjellet vil nettløysinga vere med å auke andelen og mangfaldet av fornybar energi ved at 391 GWh ny fornybar energiproduksjon vert tilgjengeleg i nettet. Ved å auke den fornybare andelen og totale mengda tilgjengeleg kraft i nettet er prosjektet òg med på å underbygge strategi C8 i same plan «Utvikle distribusjonsnett slik at fornybar energi i størst mogleg grad kan erstatte fossil energi.» Produksjonen frå Dalsbotnfjellet vil overførast mot Mongstad der det er stor industriaktivitet og slik er potensialet for å bidra til å erstatte fossil med fornybar energi tilstade.

Klimaplanen legg òg føringar for konkrete prosjekt gjennom strategi C11 «Kraftnettet skal byggjast med minst mogleg arealkonfliktar. Ein skal ta omsyn til naturmangfald, friluftsområde og store landskapsverdiar i fylket, jf. Fylkesdelplan for små vasskraftverk.» I det følgjande er potensielle arealkonfliktar vurdert etter tema, jf. Fylkesdelplan for små vasskraftverk.

Verna område

I den delen av prosjektområdet som ligg i Hordaland er det meste råka arealet innanfor det verna vassdraget Yndesdalsvassdraget.

Fylkesdelplanen for små vasskraftverk slår fast at (R2):

I verna område er verneføresegnene styrande for kva inngrep som vert akseptert. I verna vassdrag kan konsesjon for kraftverk opp til 1 MW og opprusting av eksisterande anlegg vurderast om tiltaket ikkje svekker verneverdiane i området.

Vassdraget vart verna i 1986 på bakgrunn av å vere eit typevassdrag for ytre og midtre fjordstrøk. Vassdraget sin verdi er knytt til at det er få verna vassdrag i denne sonen og at det inneheld kvalitetar som er typiske for desse. Vern av biologisk mangfald eller naturtypar, landskapsvern og friluftsverdiar med særleg verdi er ikkje trekte fram i verneføresegnene. Fylkesrådmannen vurderer ikkje at verneverdiane i vassdraget vert råka av kraftlinja.

Biologisk mangfald

Det er ikkje registrert naturtypar eller artar av stor verdi i delområdet i Hordaland. Utbygging av større kraftlinjer har alltid konsekvensar for fugl og dels konsekvensar for naturtypar gjennom arealbeslag. Fylkesrådmannen kjenner ikkje til verdiar i området som gjer at prosjektet er i strid med retningslinjer for små vasskraftverk.

Landskap

Prosjektområdet ligg i eit område karakterisert som «kystfjelldal» i Verdivurdering av landskap for Hordaland. Verdivurderinga er sett til «vanleg førekommande». Desse områda er lett tilgjengelege, frodige og ofte innfallsportar til attraktive turområde i fjell. Faktorar som påverkar endring i desse landskapa er typisk utbygging av hyttefelt og kraftutbygging.

Kraftlinja vil gå gjennom eit vanleg førekommande landskap i regionen. Tiltaket vil lage eit belte utan vegetasjon gjennom skogsområda og slik vere eit synleg inngrep i eit lite utbygd landskapsområde. Traseen vil gå i lengderetninga på dalen og slik sett vere eit mindre inngrep enn om traseen skulle gått på tvers av dalen.

Fylkesrådmannen vurderer konsekvensane av prosjektet til å vere små, basert på låge verdivurderingar av landskapet i regionale planar.

Kulturminne og kulturmiljø

I Topografisk arkiv frå Universitetsmuseet i Bergen er det opplysingar som viser at Myrdalen har vore nytta som ferdsleveg i uminnelege tider. Det er òg munnlege opplysingar i Topografisk arkiv som viser til moglege gravhaugar i dalen som ikkje har vore undersøkt av fagfolk, samt at det skulle vera gamle sagn om at ein hadde drege båtar gjennom heile Myrdalen. Dette viser at daldraget i alle høve har vore i bruk som ferdsleveg og det kan difor ikkje utelatast at det kan finnast hittil ikkje kjente automatisk freda kulturminne langs traséen.

Utbygginga råkar ingen kjende automatisk freda eller nyare tids kulturminne direkte. Utbygginga vil ha liten negativ konsekvens for det som til no er kjent av kulturminne. Konsekvensane er i utgangspunktet knytt til visuell påverknad på nærliggjande kulturmiljø som ferdselsveg og seterbu, samt at det i utgangspunktet er eit område som er forholdsvis lite påverka av inngrep, einaste er skogsveggar gjennom daldraget.

Konsekvensvurderinga gir ikkje ei fullgod skildring av konsekvensane planlagt tiltak vil ha for kulturminne. Vi kan ikkje sjå at vurderinga er basert på synfaring av arkeolog eller at potensial for funn av hittil ikkje kjende kulturminne er vurdert av arkeolog. Det er eit visst potensial for funn av automatisk freda kulturminne langs traséen då det truleg har vore ferdsel gjennom området langt attende i tid. Ein kan også vente å finne spor etter automatisk freda kulturminne knytt til bruken av utmarksressursar.

Utbygginga råkar ingen kjende automatisk freda eller nyare tids kulturminne direkte, men vil få visuell innverknad på kulturminne og kulturmiljø på grunn av master og lineføring.

Andre brukarinteresser

Store delar av tiltaksområdet ligg i det regionale friluftsområdet «Frøsetvassdraget». Området har verdivurdering C, og er ein type område med særlege kvalitetar. Verdiane i området er knytt til store opplevingsverdiar, høgt potensial for meir bruk og at området i stor grad er inngrepsfritt. Slik fylkesrådmannen vurderer saka er det ikkje verdiar i området som tilseier restriktiv praksis på grunnlag av friluftslivsinteresser. Vi minner likevel om at retningslinene i Fylkesdelplan for små vasskraftverk slår fast at «(...)Gjennom konkret utforming skal ein søkje å gjere tiltaket til ein positiv ressurs for friluftslivet.»

Fylkeskommunen har ikkje spesielle merknadar til konklusjonane i konsekvensutgreiinga til søknaden når det gjeld haustbare, ikkje truga viltartar som fylkeskommunen har forvaltningsansvar for (hjort, rype, orrfugl m.m.).

4. Konklusjon

Traseen er i liten grad i konflikt med kjende regionale verdiar i Hordaland. Området har i dag lite tekniske inngrep og framstår som relativt urørt. Det har truleg vore ferdsel gjennom området langt attende i tid og det er potensiale for konflikt med kulturminne. Utbygginga råkar ingen kjende automatisk freda eller nyare tids kulturminne direkte, men vil få visuell innverknad på kulturminne og kulturmiljø på grunn av master og lineføring.

Det vert stilt krav om at undersøkingsplikta etter § 9 i kulturminnelova vert oppfylt i god tid før iverksetjing av tiltak. Detaljplan med alle planlagde inngrep av varig og mellombels karakter må sendast Hordaland fylkeskommune som regional styresmakt innan kulturminnevern. Dersom det vert avdekka konflikt med automatisk freda kulturminne, må tiltaka justerast eller eventuelt leggjast fram for Riksantikvaren som rette dispensasjonsmynde.